

Kaaistraat 63

Werkgroep stadskernonderzoek

Het huis aan de Kaaistraat 63 is een intrigerend pand. Ondanks dat dit soort panden jarenlang als winkelpand is gebruikt, verradt 't toch nog veel sporen uit het verleden. De ondergevel is geheel gewijzigd maar de bovengevel is nog zoals die er in de 19^e eeuw uitzag. Deze is in een stijl die we in de stad nog veelvuldig aantreffen.

Het erf Sint-Joris

Als we wat verder teruggaan in de tijd dan blijkt, dat in oorsprong deze plaats en van het huidige buurpand nummer 65, eigendom was van het schuttersgilde Sint-Joris.

De schutterij was een lokale militie, opgericht in de Middeleeuwen en bestaande uit burgers. Het hoofddoel was om bij een aanval hun stad te verdedigen. De stad bezat ooit drie schutterijen: De Kloveniers van het St. Jansgilde, dit waren de geweschutters en St. Sebastiaan en St. Joris, dit waren beiden kruisboogschutters. Op het erf van St. Joris stond vermoedelijk een doelhuis met een oefenterrein. Deze bestonden uit banen en konden wel 100 meter lang zijn en zullen in het verlengde van de Visserstraat langs de stadsmuur gelegen hebben.

Buiten de militaire functie waren de schutters ook de ordebewaarders van de autonome stad en zij hielden bij toerbeurt de wacht.

Tijdens het verloop van de 80-jarige oorlog wilde de Staten Generaal de invloed en macht van de schutterij terugdringen. Vooral de Oranjes waren bang dat de schutterij, die gewapend was, zich tegen hen zouden keren. In Steenberghe werden de drie schutterijen na akkoord van Willem van Oranje omgevormd tot een geheel. Het gilde wordt dan alleen nog ingeschakeld als burgerwacht indien er geen garnizoen in de stad aanwezig is. Voor het overige had de schutterij een meer sociaal karakter. Er werden competities gespeeld en bij feestelijkheden mochten ze ook aantreden.

Dat de schutterijen populair bleven blijkt wel uit het feit, dat er in de 19e en in het begin van de 20e eeuw in Steenberghe nog verschillende schutterijen werden opgericht als sport- of gezelligheidsverenigingen. Hun thuishaven was bij een café. Veelal werd er met een gewone boog geschoten en dit kon op een kortere baan dan voor de kruisboog. De bekendste waren toen de "Eendracht" in een café op de

Kruispoort en in café de "Bloemkool" aan de Molenweg. Op het achterterrein van café "De Fles", ook in de Molenweg is deze sport nog lang beoefend.

Het erf van de opgeheven schutterij Sint Joris waar een paar hutten op stonden was in handen gekomen van Dignis Paschiers. Hij verkoopt in 1594 een gedeelte van het erf aan Jan Anthonissen. Een paar jaar later verkoopt die het erf door aan schout Cornelis Ymans van Suytlant. De magistraat verwerft dit erf zo rond 1602 met de bedoeling om hier een kapiteinslogement te bouwen. De kosten worden voor de helft gedragen door de Stad en voor de andere helft door de Gemeente en komen uit op 1.315 pond.

In 1635 gaat het stadsbestuur een aantal huizen afstoten en ook dit pand wordt openbaar verkocht. Joos Frans Coomans die beenhouwer is, koopt dit pand voor f275,00. In 1656 is Cornelis Quist al eigenaar. Daarna komt het huis in bezit van een zekere Lauereyssen en weer later zijn erfgenamen die vanaf 1664 hun deel verkopen aan Mattheus Jacobs. In 1682 duikt de naam Jan Jacobs op die in 1689 nog eigenaar is. Daarna blijkt in 1722 Pieter Joosten de eigenaar te zijn. Hij verkoopt dan het huis voor f600,- aan Jan Van Beeq. Hij en zijn vrouw Pieterrella Kant beginnen er een kruidenierszaak. Ook verkopen zij serviesgoed, stoffen en beddengoed. Al in 1728 blijkt dat beiden zijn overleden, eerst hij en dan zijn vrouw. Omdat ze nog minderjarige kinderen hebben, draagt de weeskamer daar zorg voor. De weeskamer verkoopt nog hetzelfde jaar de inboedel en het huis met een hut ernaast. Uit de verkoop blijkt dat de hut verhuurd werd aan Maria van Bent. De opbrengst van de verkoop wordt gereserveerd voor de weeskinderen. Kleermaker Arnoldus Vos, heeft het huis met een hut ernaast gekocht voor f810,-.

In 1742 verkoopt Arnoldus Vos, dn schepen het pand voor f1.525, - aan Andries Mathijssen. Het huis brengt nu het dubbele op terwijl in die tijd de geldontwaarding nihil is.

De kelder

Waarschijnlijk heeft de Arnold de Vos rond 1700 op die plaats een nieuw huis heeft laten bouwen nadat hij de twee oude panden heeft laten afbreken. Opvallend is dat er nu nog een kelder onder het gehele pand aanwezig is, die uit die tijd dateert. Zo'n kelder hoort bij een tweelaags woonhuis. In deze kelder zijn duidelijke sporen van de bewoners uit het verleden te vinden. Er is een sluitsteen, gedateerd op 14 juni 1843 is aanwezig in de kelder. De steen is de bovenste steen om een gemetselde boog te sluiten. De oorspronkelijke boog is niet meer aanwezig maar de steen met de naam van

eigenaar burgemeester Jan Willem Laane wel. Jan Willem Laane was ook wijnhandelaar en bij de verkoop van de woning wordt er bij de verkoop een flessenhuis genoemd. In de kelder is het flessenhuis nog duidelijk zichtbaar. Hier werd de wijn bewaard.

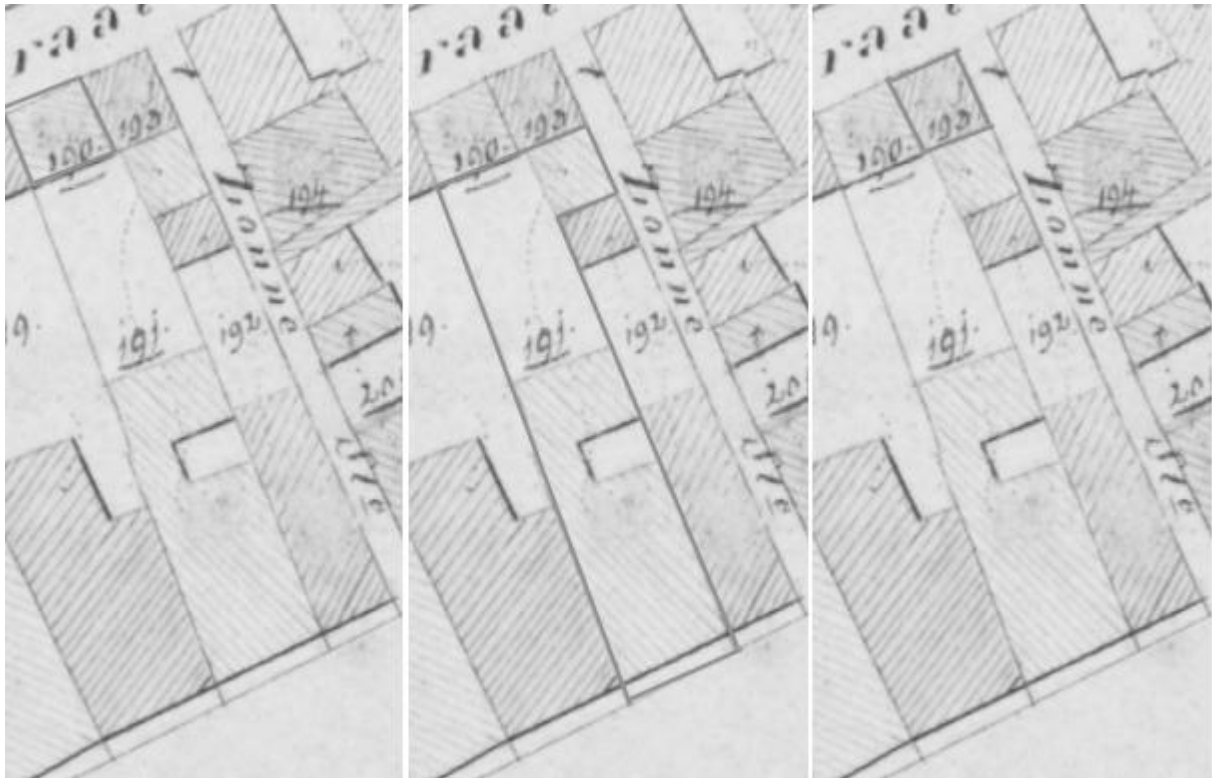
De kapconstructie

De nog oude aanwezige kapconstructie is ook uit die tijd. In 1761 verkoopt Andries Mathijssen het pand voor *f*1.400,- aan Aart Mathijssen die getrouwd is met Catharina den Engelsen. Zij runnen Het Stadswijn en Koffiehuis op de Markt. Als Aart in 1769 komt te overlijden gaat George Tindal de herberg huren. Later trouwt hij met Catharina den Engelsen en wordt mede-eigenaar van het pand Kaaistraat 63. Zodoende kan hij in 1773 het huis verkopen aan de vier kinderen van Andries Mathijssen wat dan *f*1.537,- opbrengt. Eerst overlijden Willem en Catharina en als Neeltje in 1800 overlijdt dan komt winkelier Johannes van Druten, die getrouwd was met Neeltje uiteindelijk in het gehele bezit van het pand. In 1813 koopt hij voor *f*550,- van Anna Maria de Jongh, weduwe Johannes Stadhouders, die in het buurpand aan de oostzijde (nu Kaaistraat 65) woont een achterkamer, met een zolder onder een schilddak. Tevens een plaats en bleekveld daar achtergelegen en een schuurtje dat met een deur uitkomende in een straatje nabij de Visserstraat. Het straatje is nu het huidige Zonnestraatje. De achterkamer lag achter tegen het pand van Johannes van Druten. Om die kamer bereikbaar te maken zal hij een toegangsdeur moeten laten maken en de deur die voorheen toegang gaf om via het buurpand in de achterkamer te komen werd dichtgemetseld en ook de doorgang op de zolder. De regenbak van de achterkamer, die op de grond van de verkoopster staat, wordt aangepast en wordt nu door middel van een buis gemeenschappelijk gebruik.

Als Johan van Druten in 1819 een hypotheek van *f*1.200,- op zijn huis neemt blijkt dat de kamer inmiddels een onderdeel van zijn huis is geworden en niet meer apart wordt vermeld. Er is dan sprake van; een huis, schuurtje, bleekveld en erf. In 1834 als Johan is overleden wordt het huis voor de minderjarige dochters Jacoba Cornelia en Cornelia Johanna van Druten openbaar verkocht. De koper is Johannes Laane Adriaanszoon voor *f*2.427,-.

Kadaster

In 1832 werden alle percelen door het kadaster in kaart gebracht. Uit de onderstaande kadastrale kaart valt op te maken, dat er sinds 1832 relatief weinig veranderingen hebben plaatsgevonden. Op de volgende pagina leest u over de kadastrale situatie uit 1832.

W190 huis 27m²

Eerwaarde Ignatius de Bruijn

W191 247m² huis en erf

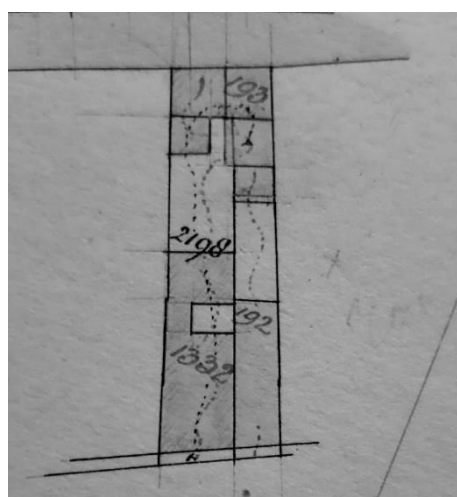
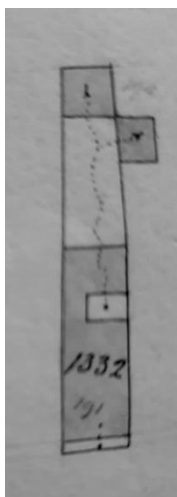
Johannes van Druten
particulier

W193 25m² huis

Petrus Broumels
bakker

De situatie in 1832 was dat het huidige perceel verdeeld was in drie percelen. W190 en W193 waren twee huizen van 25 m² en stonden aan de Visserstraat. Perceel W191 had een huis en een erf met een grootte van 247m² en stond aan de Kaaistraat.

Alleen in 1878 en in 1921 vindt er een perceelwijziging plaats. In 1878 wordt perceel W190 en W191 samengevoegd en in 1921 wordt W193 toegevoegd aan het perceel. De twee huisjes (W190 en W193) van 25m² maken in 1921 plaats voor een koffiebranderij.

1878: W1332 274m²
huis, erf en pakhuis
Jan Willem Laane

1921-heden: W2198 299m² huis, erf en schuur 2019
1921 Hubertus Rijkmans
2014 Olaf en Karen de Vriend

Als een huis van eigenaar wisselt, dan wordt dit bij akte door een notaris vastgelegd. Ook dit huis zal bij de notaris gepasseerd zijn. In dit onderzoek hebben we verkoopaktes na 1834 niet meer kunnen vinden. Wellicht zullen deze aktes na publicatie van dit artikel tevoorschijn komen. Toch is het mogelijk om zonder twijfel in kaart te brengen, wie de eigenaren en de bewoners waren van Kaaistraat 63. Soms ontbreekt exacte data hierbij.

Zoals gezegd koopt Johannes Adriaanszn Laane op 18 februari 1834 het pand bij openbare verkoping. Adressen werden in die tijd aangegeven door een wijknaam gevolgd door een nummer. Kaaistraat 63 had in 1834 het adres Wijk D nummer 19. Johannes Adriaan Laane woonde op D18, ernaast. Op de eerdergenoemde

Burgemeester J.W. Laane

sluitsteen uit de kelder van Kaaistraat 63 staat J.W. Laane 1843. Jan Willem Laane is de zoon van Johannes Adriaanszn Laane en hij woont met zijn ouders, broer en een zus op D18 volgens het wijkregister van 1828-1840. Jan Willem Laane en zijn vrouw Antonia Christina Jacoba Sophia Hubert worden voor het eerst genoemd in het bevolkingsregister van 1850-1862 op D19 en in het wijkregister van 1863 staat hij genoemd als eigenaar en bewoner van het adres. Gezien de datum op de sluitsteen en de gegevens uit het bevolkings- en wijkregister mag worden aangenomen, dat Jan Willem Laane eigenaar is geworden tussen 1843 en 1850. Gezien de datum van de sluitsteen is een datum dichtbij 25 juni 1843 aannemelijk. Wellicht na zijn huwelijk van 5 september 1843. Jan Willem Laane een

wijnhandelaar en hij werd in 1869 burgemeester van Steenberg. Dit bleef hij tot aan zijn overlijden in 1881.

Bij zijn benoeming schrijft De Rosendaalsche Courant van 24 januari 1869:

“Steenbergen, 19 Jan. Naauwelijks had de Staats-Courant de tijding hier overgebracht der benoeming van den heer J. W. Laane Jz., tot Burgemeester dezer gemeente, of de nationale driekleur wapperde van het raadhuis en uit veler woningen, en bekwam de kom der gemeente een feestelijk aanzien, terwijl men zich als om strijd naar de woning van den nieuw-benoemden Burgemeester begaf om Z.Ed.Achth. met die benoeming geluk te

wenschen. Het muziek-gezelschap Volharding bleef ook bij deze feestelijkheid niet achterlijk, des avonds ten 8 ure bragt hetzelfde aan het benoemde hoofd van het Bestuur der gemeente eene serenade bij fakkellicht; bij den optogt hadden zich eenige schippers met de Nederlandsche vlag in de hand aangesloten. De onder-voorzitter van dat gezelschap hield bij die gelegenheid eene kernachtige toespraak, die door den benoemden op eene hartelijke en doeltreffende wijze werd beantwoord. Een en ander getuigde alzoo dat 's Konings keuze der gemeente hoogst welkom en aangenaam is."

Met enige verbeelding kun je je een beeld vormen hoe de Kaaistraat er feestelijk

uit heeft gezien. Jan Willem Laane was in elke geval dankbaar voor alle aandacht. Jan Willem Laane was de vierde burgemeester van Steenbergen. Hij volgde Jacobus Laurentius van Loon als burgemeester op en na zijn overlijden werden nog twee leden van de familie van Loon burgemeester van

Steenbergen. Deze familie van Loon was tevens eigenaar van de suikerfabriek.

In 1881 overlijdt Jan Willem Laane en zijn vrouw Antonia Christina Jacoba Sophia Hubert overlijdt in 1884. Het huis A142 wordt openbaar verkocht aan neef Henri Laane. D19 heeft vanwege een nieuwe wijkindeling plaats gemaakt voor A142, wijk A nummer 142. Henri Laane verhuurt de woning aan Leendert Jacobus Mol en weer later aan de brigade van de Marechaussee. Rond 1889 woont de brievenbezorger Hendrik Duivenlaar in het pand.

De drogisterij

Zo rond 1904 blijkt de firma Willem v/d Leur, die drogist is en uit Oss komt eigenaar van het pand te zijn. Hij laat het woonhuis verbouwen tot een winkelwoonhuis met op de gevel een groot uithangbord met de tekst "APOTEEK BENOODIGDHEDEN". Boven het bord laat hij een gaper plaatsen, het symbool van de apotheker. In 1905 trouwt hij met de Steenbergse Elisabet Van Mechelen.

Volgens een advertentie uit 1909 verkocht hij abdijsiroop uit zijn drogisterij die hij "Minerva" noemt. Ze krijgen 3 kinderen en in 1912 verhuizen ze naar Breda.

Zij verhuren de drogisterij aan de drogist Hilhelmus Geeraets en zijn vrouw Maria Gielen uit Nijmegen. In 1918 vertrekken zij weer richting Oost-Nederland.

In 1918 koopt doctor Karel Hendrik Cyrillus Lamers, apotheker en doctor Willem Gabriel Alexander Indemans, apotheker beiden uit 's Hertogenbosch van Firma Lamers en Indemans het pand aan de Kaaistraat. Carolina Gezina Hoorn, apotheker uit Vledder gaat deze apotheek filiaal uitbaten. Haar man, Liebertus Rijkmans, die assistent-apotheker is, kwam uit Steenwijk. Kort daarop worden ze eigenaar van het pand en de barakken. In 1928 verkopen zij het pand met de koffiebranderij aan Maria Adriana Janssen. Zij gaat alleen verder met de drogisterij.

In 1938 verkoopt zij het pand aan autohandelaar Willem van de Kar. Mogelijk blijft zij in het pand wonen en werken. Als Van de Kar het pand in 1948 verkoopt wordt de drogist Angeline C. E. Janssen de eigenaresse. In 1962 laat zij het pand verbouwen en op de gevel boven de nieuwe etalage en de verplaatste gaper komt de tekst "DROGERIJEN EN CHEMICALIEN".

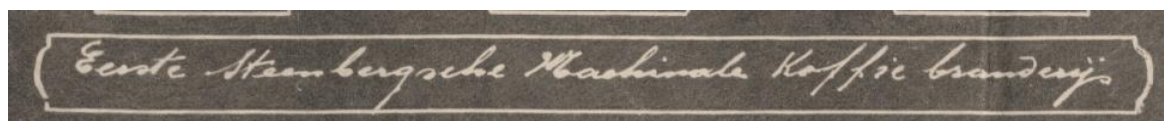
Als zij is getrouwd met Adriaan Vroon runnen ze samen de drogisterij. De erfgenamen van hen zijn eigenaar gebleven tot 2014 en verhuurden ondertussen het winkelpand aan o.a. een kledingwinkel en een bruidsmodezaak.

Van soldatenbarakken tot koffiebranderij

Blijkbaar bracht het werken in de apotheek voor het echtpaar Rijkmans geen voldoening. De twee kleine huisjes ooit W191 en W193, liet Rijkmans afbreken en op die plaats werd een koffiebranderij gebouwd. In januari 1919 vroeg hij een hinderwetvergunning aan voor het gebruik van een heteluchtoven en zuiggasmotor

van 2,5 PK. Deze PK-kracht bleek te weinig en hij vroeg om een apparaat van 4 PK te mogen gebruiken. Dit gebouw staat er vandaag de dag nog steeds. Het is te vinden op de hoek van de Visserstraat en het Zonnestraatje. Met de tekening in de hand is dit gebouw nog goed te herkennen ook zijn er in de loop van de jaren van zaken aangepast. Tussen de ramen heeft Liebertus Rijkmans de tekst "*Eerste Steenbergsche Machinale Koffiebranderij*" laten schilderen.

Tegenwoordig is deze balk groen geschilderd. Als je voor deze groene balk gaat staan en vanuit een bepaalde hoek kijkt zie je letters oplichten. Als je goed kijkt staat er: "Janssen grossierderij". Onder deze tekst zal ongetwijfeld de oorspronkelijke tekst van Liebertus Rijkmans staan. Later rond 1928 was de familie Janssen een DA-drogist aan de Kaaistraat, wat vele Steenbergenaars zich nog wellicht kunnen herinneren

De gevel en plattegrond

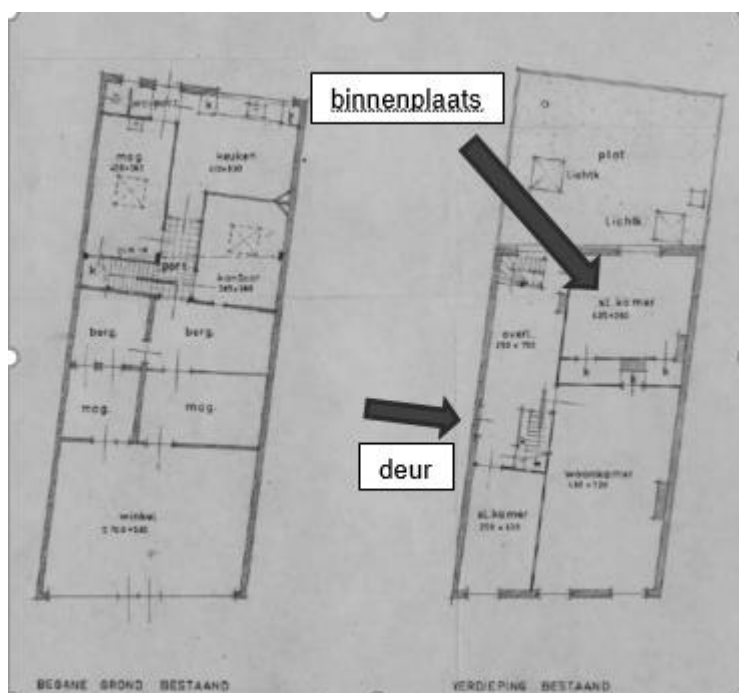
De voorgevel van v.l.n.r. van ca.1904 tot 1962, 1962-1990 en van 1990 tot heden.

Door de jaren heen zijn er intern heel wat verbouwing geweest. De onderstaande plattegrond is uit 1962. Eerder in dit artikel spraken we over het buurpand aan de oostzijde, huidige Kaaistraat 65, die in het bezit was van een achterkamer met een zolder onder een schilddak achter het voornoemde pand no. 63. In diezelfde akte uit 1813 akte wordt ook gesproken over een binnenplaatsje. Op de plattegrond is deze situatie te herleiden. De slaapkamer achter de woonkamer op de verdieping (rechts) was oorspronkelijk de binnenplaats. In 1962 is er aanbouw op de begane grond aan de achterzijde geweest, zodat de binnenplaats half in de keuken en in het kantoor valt.

De plattegrond geeft aan waar in oorsprong, via de stalen balken, de binnenmuren hebben gestaan. Aan de bovenverdieping is nog te zien waar de eenlaagse aanbouw was met het schilddak. Nu is het een ruimte waar een gedeelte van de voormalige winkel en keuken is ingebouwd.

Nu is het een ruimte waar een gedeelte van de voormalige winkel en keuken is ingebouwd. De achtergevel van de aanbouw is nu haaks op de scheimuren geplaatst. Het schilddak is vervangen door een platdak.

Op de overloop is de dichtgemetselde oude doorgang naar het buurpand nummer 61 nog aanwezig. Deze doorgang is rond 1834 aanbracht toen

beide panden in het bezit waren van Johannes Laane Adrianszn Rond 1840 werd het huis D19 niet vermeld. De deur is zichtbaar op de tekening op de verdieping naast de trap.

De eigenaren vanaf de bouw van het huidige pand van Kaaistraat 63

Kleermaker Arnoldus Vos later ook schepen	tussen 1728 en 1742
Andries Mathijssen	1742-1761
Aart Mathijssen	1761-1769
George Tindal gehuwd met wed. van A. Mathijssen	na 1769-1773
De vier kinderen van A. Mathijssen	1773-1800
Johan van Druten getrouwd met Neeltje Mathijssen	1800-1834
Johannes Laane Adz.	1834-1843
Wijnhandelaar Jan W. Laane vanaf 1869 burgemeester	na 1843-1881
Antonia C.J.S. Hubert, weduwe van Jan W. Laane	1881-1884
Neef en koopman Henri Laane	1884-1904
Willem van der Leur, drogist	1904-1912
Hilhelmus Geeraets, drogist	1912-1918
Apothekers Karel H.C. Lamers en Willem G.A. Indeman	1918-1918
Assistent-apotheker Hubertus Rijkmans	1918-1928
Winkelierster Maria A. Janssen	1928-1938
Willem J.M. van de Kar	1938-1948
Drogist Angeline C.E. Janssen	1948-2014
Familie de Vriend	2014-heden

Tot slot zijn hieronder twee foto's te zien van Kaaistraat 63. De linkse foto dateert uit de tijd, dat er nog geen drogisterij in gevestigd was. De rechtse foto is van omstreeks 1906.

Samengesteld door:

- Hanneke Meulblok – van den Eeden
- Hans Slokkers
- Niek van Beers
- Pieter Verkouter

Bron(nen):

- West Brabants Archief
- Kadaster
- Foto Kaaistraat 63: Ad van de Par
- Bidprentje J.W. Laane: privécollectie Fred van de Kieboom
- Delpher